

POSTANOWIENIE

Dnia 21 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania J. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 maja 2019 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 grudnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 28 grudnia 2017 r. oddalił apelację ubezpieczonego J. B. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 7 listopada 2016 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł. z dnia 19 maja 2016 r., odmawiającej ubezpieczonemu prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach bowiem na dzień 31 grudnia 1998 r. nie posiadał on wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że ubezpieczony urodzony w dniu 27 maja 1956 r., na dzień 31 grudnia 1998 r. udokumentował 21 lat, 3 miesiące i 26 dni okresów składkowych i nieskładkowych oraz 15 lat pracy w szczególnych warunkach. A zatem w dacie ukończenia 60 lat nie spełniał on łącznie wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie prawa do emerytury na podstawie art. 184

ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna), ponieważ nie posiadał 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W skardze kasacyjnej opartej na obu podstawach z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. ubezpieczony zarzucił wyrokowi Sądu Apelacyjnego naruszenie:

1) art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej, przez jego błędną wykładnię dokonaną z pominięciem konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawa wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP, zasady równości wobec prawa (art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP), skutkującą odmową przyznania mu prawa do emerytury;

2) art. 46 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej w związku z art. 29 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 32 tej ustawy, przez jego błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że zasady ustalania prawa do emerytury w obniżonym wieku wykluczają w ogóle mężczyzn z przewidzianej tam grupy osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., a co za tym idzie przyjmującą, iż zasady ustalania prawa do emerytury dyskryminują mężczyzn ze względu na ich płeć, a więc dokonaną z pominięciem konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawa wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP, jak i zasady równości prawa, zakazu dyskryminacji jednostki (art. 32 Konstytucji RP), zasady równouprawnienia płci (art. 33 Konstytucji RP) oraz zasady prawa do zabezpieczenia społecznego (art. 67 ust. 1 Konstytucji), skutkującą odmową przyznania mu prawa do emerytury;

3) art. 46 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej w związku z art. 29 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 32 oraz art. 184 tej ustawy w związku z art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 67 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji RP w związku z art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji w związku z art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie z dnia 4 listopada 1950 r. (dalej jako Konwencja), przez ich błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, że grupa wiekowa mężczyzn, do której należy skarżący, a to urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jest całkowicie w praktyce wyłączona z możliwości uzyskania świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku w trybie art. 46 ustawy emerytalnej, przy jednoczesnym wykluczeniu tej grupy w zakresie osób urodzonych od dnia 1 stycznia 1956 r., tak jak skarżący, z możliwości

uzyskania świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku w trybie art. 184 ustawy emerytalnej, a więc dokonaną z pominięciem zasady ochrony praw nabytych mieszczącej się w zasadzie demokratycznego państwa prawa, a także zasad równości i zakazu dyskryminacji, dokonanej z pominięciem zasad wykładni celowościowej i systemowej mającej służyć zapewnieniu zabezpieczenia emerytalnego osób, które pracowały w szczególnych warunkach i które wobec wykonywanej pracy i jej charakteru otrzymały swoiste zapewnienie prawa do uzyskania świadczenia emerytalnego w wieku obniżonym, skutkującą odmową przyznania prawa do emerytury;

4) art. 4 Dyrektywy Rady nr 79/7 z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE. Polskie wydanie specjalne 2004 Rozdział 05 Tom 01, s. 215, dalej jako Dyrektywa), przez jego niezastosowanie i wydanie zaskarżonego orzeczenia z pominięciem wskazanego przepisu jako podstawy rozstrzygnięcia w przypadku, gdy sytuacja skarżącego polega na dyskryminacji ze względu na płeć, a więc z pominięciem konstytucyjnej zasady demokratycznego państwa prawa wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP, jak i zasady równości prawa, zakazu dyskryminacji jednostki (art. 32 Konstytucji RP), zasady równouprawnienia płci (art. 33 Konstytucji RP) oraz zasady prawa do zabezpieczenia społecznego (art. 67 ust. 1 Konstytucji);

5) art. 382 k.p.c., które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, przez nierozważenie przez Sąd Apelacyjny istoty apelacji oraz wszystkich poruszonych w niej argumentów odnoszących się do niezgodności obowiązujących rozwiązań prawnych z konstytucyjnymi zasadami, a tym samym brak rozstrzygnięcia o przedmiocie sporu w oparciu o przepisy Konstytucji RP z pominięciem dyskryminacyjnych oraz odbierających ochronę emerytalną osobom pracującym w warunkach szkodliwych, przepisów prawa;

6) art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c., przez oczywistą sprzeczność pomiędzy treścią zaskarżonego orzeczenia z jego uzasadnieniem, z którego wynika, że skarżący do dnia 1 stycznia 1999 r. nie osiągnął wprawdzie wymaganego wieku, o którym stanowi art. 32, 33, 39 i 40 ustawy, to „jednak w całości spełnił ustawowo określone ogólne i szczególne wymagania stażowe.

Świadczenie emerytalne, o które wnioskował ubezpieczony, mogło zatem zostać przyznane dopiero po osiągnięciu wymaganego zgodnie z treścią art. 184 ustawy wieku 60 lat, które ubezpieczony ukończył w dniu 27 maja 2016 r.”, co powoduje uzasadnioną wątpliwość co do zasadności wydanego orzeczenia.

Skarżący wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i zmianę orzeczenia przez uwzględnienie odwołania w całości i zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania, a także o rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do następujących pytań: 1) czy skarżącemu jako osobie, która cały okres aktywności zawodowej pracowała w warunkach szkodliwych i spełniła określone w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43, dalej jako rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.) wymogi przejścia na wcześniejszą emeryturę winna zostać taka możliwość zagwarantowana. Przepis art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej wyklucza z kręgu uprawnionych do skorzystania z wcześniejszej emerytury szereg osób, które na dzień wejścia w życie nie spełniały jeszcze przesłanki stażu pracy wymaganego do przejścia na emeryturę i poprzez kategoryczne sformułowanie tego przepisu nie miały szans owej przesłanki wypełnić mimo bezspornego faktu, iż miały co najmniej 15 letni staż pracy w szczególnych warunkach. Tymczasem obowiązujące przepisy rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. gwarantowały takim osobom prawo do świadczenia emerytalnego po uzyskaniu wymaganego stażu pracy i wieku, bez ustanowienia cezury czasowej do kiedy konkretnie ów staż pracy musiałby zostać nabyty. Na kanwie przedmiotowej sprawy wyłania się jednocześnie kolejne zagadnienie prawne dotyczące dopuszczalności różnicowania sytuacji ubezpieczonych pracujących w szczególnych warunkach (i posiadających wypracowany w nich ten sam wymagany ustawą staż pracy) w zależności od momentu, w którym spełnią wymóg ogólnego stażu zatrudnienia, a mianowicie

2) czy dokonywanie takich podziałów jest dopuszczalne w świetle konstytucyjnej zasady praworządnego państwa (art. 2 Konstytucji RP), równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 Konstytucji RP), jak również zasady równego traktowania wszystkich ubezpieczonych (art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300, dalej jako ustawa systemowa). Zagadnienie prawne wyłania się także 3) na tle art. 46 ustawy emerytalnej, jako że w sposób oczywisty przepis ten wyłącza z kręgu uprawnionych do skorzystania z przejścia na emeryturę w obniżonym wieku mężczyzn w ogóle, biorąc pod uwagę przesłankę daty urodzenia oraz wymogu określonego wieku jaki powinien zostać ukończony do dnia 31 grudnia 2008 r. Powyższe bezsprzecznie należy traktować jako naruszenie konstytucyjnej zasady równości prawa bez względu na płeć. Dodatkowo w zestawieniu z art. 184 ustawy emerytalnej grupa mężczyzn, do której należy skarżący, a to urodzonych od dnia 1 stycznia 1956 r., jest również wyłączona z zakresu tego przepisu pod kątem przesłanki stażu sumarycznego, co w kontekście oceny stałości sytuacji skutkuje tym, że mimo spełnienia zasadniczego wymogu pracy w szczególnych warunkach zostaje ona wyłączona z wszelkich konsekwencji w sferze uprawnień emerytalnych z tym związanych. Zatem jest ona w podwójny sposób potraktowana niekorzystanie co pozostaje w sprzeczności z podstawowymi zasadami Konstytucji. Dodatkowo istotnym jest 4) możliwość przyznania skarżącemu prawa do wcześniejszej emerytury przez dokonanie wykładni przepisów ustawy emerytalnej zgodnie z zasadami konstytucyjnymi powołanymi w zagadnieniach sformułowanych powyżej, a co za tym idzie wydanie orzeczenia z pominięciem jej literalnego brzmienia, a to w oparciu o art. 8 ust. 1 i 2 Konstytucji RP wprowadzający zasadę prymatu Konstytucji nad innymi aktami prawnymi. Powołany przepis Konstytucji RP w myśl niektórych teoretyków i praktyków prawa w najbardziej ogólnym ujęciu sprowadza się do dwóch dyspozycji. Po pierwsze sąd, dokonując rekonstrukcji normy prawnej, na której ma oprzeć orzeczenie, powinien sięgać również do przepisów Konstytucji RP. Wydanie orzeczenia z pominięciem przepisu Konstytucji RP oznacza naruszenie prawa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego.

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, w razie powołania we wniosku przesłanki występowania istotnego zagadnienia prawnego obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Sformułowanie zagadnienia powinno zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę

obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego. Nie każde więc orzeczenie, nawet błędnie wydane, zasługuje na kontrolę w postępowaniu kasacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; z dnia 18 marca 2004 r., I PK 620/03, LEX nr 513011; z dnia 8 lipca 2004 r., II PK 71/04, LEX nr 375715 i z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr 393883). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538). Ponadto istotnym zagadnieniem prawnym w rozmienieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17, LEX nr 2495968; z dnia 10 kwietnia 2018 r., II PK 143/17, LEX nr 2525398; z dnia 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17, LEX nr 2486162; z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114).

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że sformułowane przez skarżącego „zagadnienie prawne” nie spełnia kryteriów wymaganych do zakwalifikowania go jako zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., będącego jedną z ustawowych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Odnosząc się do sformułowanych zagadnień prawnych dotyczących przepisu art. 184 ust. 1 oraz art. 46 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej należy zauważyć, że Sąd Najwyższy konsekwentnie w orzecznictwie prezentuje pogląd, iż zamiar

ustawodawcy stopniowego „wygaszania” dotychczasowych szczególnych uprawnień emerytalnych niektórych ubezpieczonych, w tym pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, znalazł swoje odzwierciedlenie w strukturze ustawy emerytalnej. W dziale II warunki przechodzenia na emeryturę zostały zróżnicowane według kryterium urodzenia: dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. (rozdział 1), dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. (rozdział 2) oraz dla niektórych ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. (rozdział 3). W ostateczności ustawa emerytalna zachowała dotychczasowe zasady przechodzenia na wcześniejszą emeryturę dla zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracowników urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. (art. 32), ograniczając jednocześnie możliwości przechodzenia na emeryturę na uprzywilejowanych zasadach dla będących pracownikami ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. (art. 46 ust. 1). Obie regulacje mają przejściowy charakter, gdyż pierwsza dotyczy tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia ustawy w życie (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli wiek co najmniej 50 lat, druga natomiast odnosi się do tych ubezpieczonych, którzy przesłanki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury spełnią do końca 2008 r. Ponadto ustawa emerytalna w obejmującym przepisy przejściowe rozdziale 2 działu X zawiera szczególną regulację przejściową dotyczącą niektórych ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 r. Mianowicie w art. 184 tej ustawy zostało przewidziane prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego katalogu ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy do końca 1998 r. spełnili ustawowo określone wymogi stażowe. Zróżnicowanie warunków przechodzenia na emeryturę ubezpieczonych, o których mowa w art. 184 ustawy emerytalnej w stosunku do innych ubezpieczonych dokonane zatem zostało nie tylko według kryterium urodzenia, ale także według dodatkowego kryterium posiadania na dzień 1 stycznia 1999 r. wymaganego stażu „zawodowego” i ubezpieczeniowego (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 199 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP

2008 nr 17-18, poz. 269; z dnia 6 grudnia 2007 r., I UK 132/07, LEX nr 621798; z dnia 21 maja 2009 r., II UK 370/08, OSNP 2011 nr 1 - 2, poz. 20 i z dnia 14 czerwca 2012 r., I UK 1/12, LEX nr 1229806 oraz wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 22 czerwca 1999 r., K 5/99, OTK ZU 1999 nr 5, poz. 100; z dnia 4 stycznia 2000 r., K 18/99, OTK ZU 2000 nr 1, poz. 1; z dnia 12 września 2000 r., K 1/00, OTK 2000 nr 6, poz. 185). *Summa summarum* utrwalony jest pogląd, że prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej nabywa tylko ten ubezpieczony, który na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej spełnił określone w niej warunki stażowe, a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego, czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub był pracownikiem wykonującym inną pracę, czy też pozostawał w zatrudnieniu na innej podstawie niż stosunek pracy bądź nie pozostawał w jakimkolwiek zatrudnieniu. Warunki stażowe dotyczą zaś nie tylko okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach bądź szczególnym charakterze, ale także okresu składkowego i nieskładkowego, o którym mowa w art. 27 tej ustawy.

Nie można także uznać, że istotnym zagadnieniem prawnym są wątpliwości skarżącego wyłaniające się na tle pytania 3 i 4 w zakresie zgodności art. 184 ust. 1 i art. 46 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej z konstytucyjną zasadą praworządności państwa (art. 2 Konstytucji RP), równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji z jakiegokolwiek przyczyny (art. 32 Konstytucji RP), jak również zasadą równego traktowania wszystkich ubezpieczonych (art. 2a ustawy systemowej). W wyroku z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 217/10 (LEX nr 950438), oraz z dnia 26 kwietnia 2016 r., I UK 151/15 (LEX nr 2050671), Sąd Najwyższy wskazał, że „różnicowanie sytuacji mężczyzn i kobiet wynika z obowiązującego wieku emerytalnego - różnego dla mężczyzn i kobiet - co jest przejawem respektowania przez ustawodawcę powszechnie akceptowanej w polskim systemie ubezpieczeń społecznych (uprzednio) zasady uprzywilejowania wyrównawczego kobiet, uzasadnionego względami społecznymi i szczególną rolą, jaką kobieta miała i ma do spełnienia w rodzinie, w naszym kręgu kulturowym (por. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 29 września 1997 r., K 15/97, OTK 1997 nr 3-4, poz. 37; z dnia 5 grudnia 2000 r., K 35/99, OTK 2000 nr 8, poz. 295; z dnia 23 października 2007 r., P 10/07, OTK- A 2007 nr 9, poz. 107 czy też z dnia 12 grudnia 2007 r., K 33/07, OTK-A 2007

nr 11, poz. 162)”. Identyczny pogląd wyrażono w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2010 r., II UK 103/10 (OSNP 2012 nr 1-2, poz. 22). W obu tych wyrokach podkreślono, że wiek emerytalny kobiet lub mężczyzn nie jest unormowany równo (jednolicie) w prawie wspólnotowym i w tym zakresie zachodzi autonomia krajowych systemów zabezpieczenia społecznego w zróżnicowaniu wieku emerytalnego. Potwierdza to art. 7 ust. 1 lit. a dyrektywy Rady 79/7/EWG z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (Dz.U.UE.L 79.6.24), przewidujący możliwość zróżnicowania wieku emerytalnego, w tym także ze względu na płeć (zob. także wyrok Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 23 maja 2000 r., C-196/98, LEX nr 82778). W rezultacie, przeniesienie do ustawy emerytalnej zastanej przez ustawodawcę zasady uprzywilejowania wyrównawczego kobiet powoduje, że regulacja ta nie narusza zasady równości kobiet i mężczyzn w zakresie zabezpieczenia społecznego i w związku z tym nie można uznać, że jest to „błąd legislacyjny” ustawodawcy, który „przesądza o dyskryminacyjnym charakterze tego unormowania”.

Warto w tym miejscu także nadmienić, że Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie jednolicie przyjmuje, że zgodny z założeniami konstytucyjnymi system ubezpieczeń społecznych nie może być oparty na zasadzie „absolutnej” równości. System emerytalno-rentowy opiera się na zasadach powszechności i względnej jednolitości kryteriów przyznawania świadczeń i określania ich wysokości ale ustawodawca ma tutaj znaczną swobodę we wprowadzaniu korzystniejszych uprawnień dla pewnych grup zawodowych uwzględniając ich szczególne cechy wyróżniające (por. wyrok z dnia 8 września 2005 r., sygn. P 17/04, OTK ZU nr 8/A/2005, poz. 90). Ponadto Trybunał konsekwentnie podkreśla, że istotne jest zweryfikowanie przesłanek, którymi kierował się prawodawca w 1983 r. przy konstruowaniu w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. preferencyjnych rozwiązań skracania wieku emerytalnego. Demokratyczne przemiany społeczno-gospodarcze spowodowały, że ubezpieczenie społeczne powinno przestać być wykorzystywane jako instrument rozwiązywania problemów na rynku pracy. Aktualnym problemem jest dziś nie wysyłanie pracowników na wcześniejsze emerytury, lecz ich motywowanie do jak najdłuższej aktywności zawodowej i społecznej, jeśli pozwala

na to ich sytuacja psychofizyczna (por. wyrok z dnia 20 maja 2008 r., SK 9/07, OTK-A 2008 nr 4, poz. 60). Z kolei w wyroku z dnia 4 stycznia 2000 r., K 18/99 (OTK ZU 2000 nr 1, poz. 1), Trybunał Konstytucyjny wyraził pogląd, że przeprowadzana reforma systemu ubezpieczeń społecznych znajduje oparcie w wartościach i normach konstytucyjnych. Ma ona na celu urzeczywistnienie prawa do zabezpieczenia społecznego w aktualnych warunkach demograficznych i gospodarczych, „stworzenie efektywnego systemu emerytalno-rentowego, opartego - w założeniu - na jednolitych zasadach dla wszystkich ubezpieczonych nie jest możliwe bez ograniczenia niektórych uprawnień zagwarantowanych w dotychczasowym systemie emerytalno-rentowym”.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c., należało postanowić jak w sentencji.